

Natuur rond de heringerichte Heiligenbergerbeek

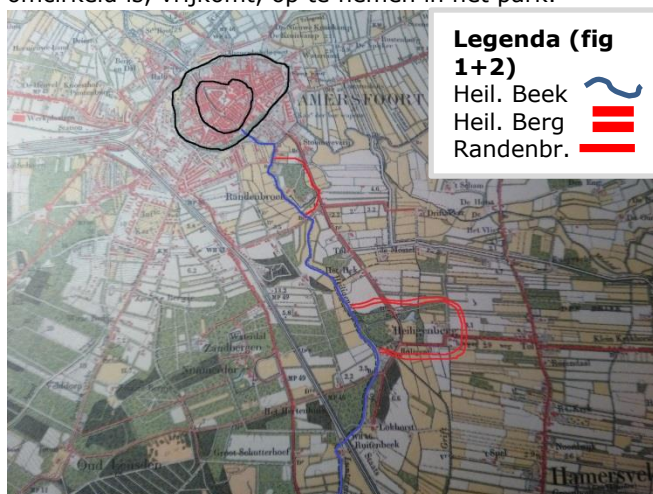
Harmen Severiens

Onderzoeksvraag

Hoe is er bij de herinrichting van park Randenbroek rekening gehouden met de flora en fauna rond de Heiligenbergerbeek?

Gebiedsbeschrijving

De Heiligenbergerbeek is gelegen aan de zuidoostkant van Amersfoort, is acht kilometer lang en stroomt van de noordkant van Woudenberg naar Amersfoort. De beek zorgt voor de **afvoer** van **kwelwater**. De loop is te zien in figuur 1 en 2. Richting de binnenstad (in figuur 1 zwart omrand, in figuur 2 niet zichtbaar) passeert de beek de landgoederen Heiligenberg en Randenbroek en loopt langs de rand van de **Utrechtse Heuvelrug** en de **Gelderse Vallei**. Daarnaast vallen het gebrek aan bebouwing en de openheid van het **landschap** op op de oudste kaart. In figuur 2 is goed te zien dat de hoeveelheid bebouwing, die daar in plaats van met rood met zwart/wit is getekend, enorm is toegenomen. Aangezien het **stroomgebied** van de beek deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (verder EHS genoemd) is in de structuurvisie van Randenbroek, en het deel van de beek dat daar doorheen loopt, nadruk gelegd op het behouden of vergroten van de biodiversiteit. Een voorbeeld hiervan is de ruimte die door het te slopen ziekenhuis, dat in figuur 2 zwart omcirkeld is, vrijkomt, op te nemen in het park.^[1]

Figuur 1: Historische topografische kaart uit 1912 van Amersfoort en omgeving.^[2]

Resultaten

Omdat de Heiligenbergerbeek binnen de EHS de functie van een ecologische verbidingszone heeft, moet bij iedere aanpassing in het gebied aangetoond worden dat de aanpassing geen schade aan de aanwezige beschermde plant- en diersoorten toebrengt. Brengt het wel schade toe, dan moet er een ontheffing worden aangevraagd en moet de schade worden gecompenseerd.^[3]

Al met al zijn op ecologisch vlak de volgende maatregelen genomen:

- Zo'n 1600 bomen zijn/worden gekapt, onder andere om voor meer verjonging te zorgen, om weer dicht bij het historische ontwerp te komen (in het geval van Park

Randenbroek) of omdat de bomen aangetast zijn door schimmels. Bij de kap is rekening gehouden met bomen die bewoond worden door bijvoorbeeld eekhoorns.

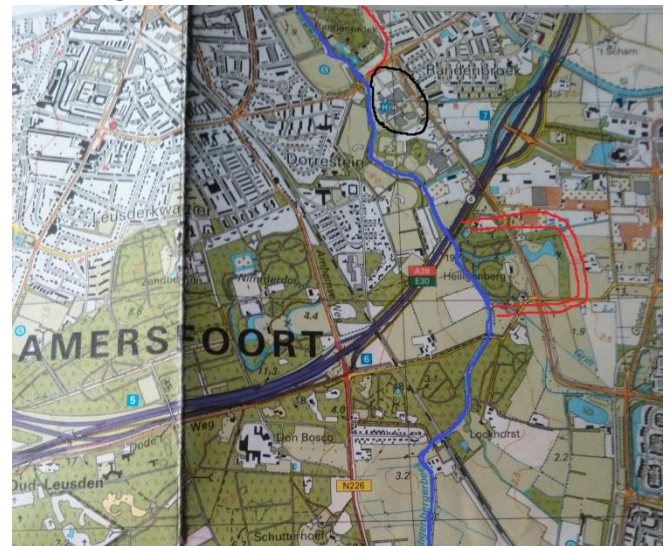
- Er is een meer natuurlijke oever aangelegd, met grote verschillen in steilheid en begroeiing (eigen waarneming). De natuurlijke oevers zijn voordelig voor bepaalde vissoorten, zoals de bittervoorn.

- Er is een **vistrap** aangelegd, zie figuur 3. De vistrap is aangelegd om ook het gebied achter de stuw toegankelijk voor **vissen** te maken.

- Er is een winterverblijf voor vleermuizen aangelegd, met name voor de gewone grootoorvleermuis. Ook worden er, vanwege de kap van bomen, vleermuis kasten opgehangen ter compensatie.

- Er wordt een broekbos met een vissenpaaiplaats aangelegd.

Met deze maatregelen moet voorkomen worden dat de biodiversiteit door de vernieuwing van het park achteruitgaat.^[4]

Figuur 2: Topografische kaart uit 2001 van Woudenberg en omgeving.^[5]

Figuur 3: Vistrap bij de **stuw**.^[6]

Conclusie

Vanwege de wetgeving die hoort bij de EHS is zo veel mogelijk van de toegebrachte schade aan het (al dan niet aquatische) ecosysteem gecompenseerd. Dit wordt gedaan met bijvoorbeeld de aanleg van een vleermuisgrot en meer natuurlijke oevers.

Referenties

^[1] Wikipedia. *Heiligenbergerbeek*.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Heiligenbergerbeek> (24-01-2016).

^[2] Wieberdink, G.L. *Historische Atlas Utrecht*. Den IJp, Robas Producties, 1989.

^[3] Heinen, M.A. *Ecologisch onderzoek Randenbroek Amersfoort*. Definitief rapport, 23-02-2009.

^[4] Boonman, N. en Brekelmans, F.L.A. *Effecten en maatregelen beschermde soorten Park Randenbroek en omgeving, Amersfoort*. Bureau Waardenburg bv. Rapport nr. 11-146, 02-03-2012.

^[5] Topografische Dienst, *Topografische kaart van Nederland 1:25000. 32D, Woudenberg*. Emmen, 2001.

^[6] Severiens, H. 17-01-2016.